

Møtedato: 30. august 2023
Vår ref.:
2023/7-96

Saksbehandler:
Geir Tollåli

Dato:
23.8.2023

Styresak 100-2023/5

Varsel til Statens helsetilsyn om alvorlige hendelser i Helse Nord

Formål

Styret i Helse Nord RHF har i *styresak 95-2016 Alvorlige hendelser i foretaksgruppen – oversikt* (styremøte 31. august 2016) bedt om en årlig orientering om de alvorlige hendelser i foretaksgruppen. Formålet er å gi en overordnet oversikt over alvorlige hendelser i foretaksgruppen som grunnlag for strategisk kvalitetsarbeid.

Sammenheng med strategi og grunnleggende verdier

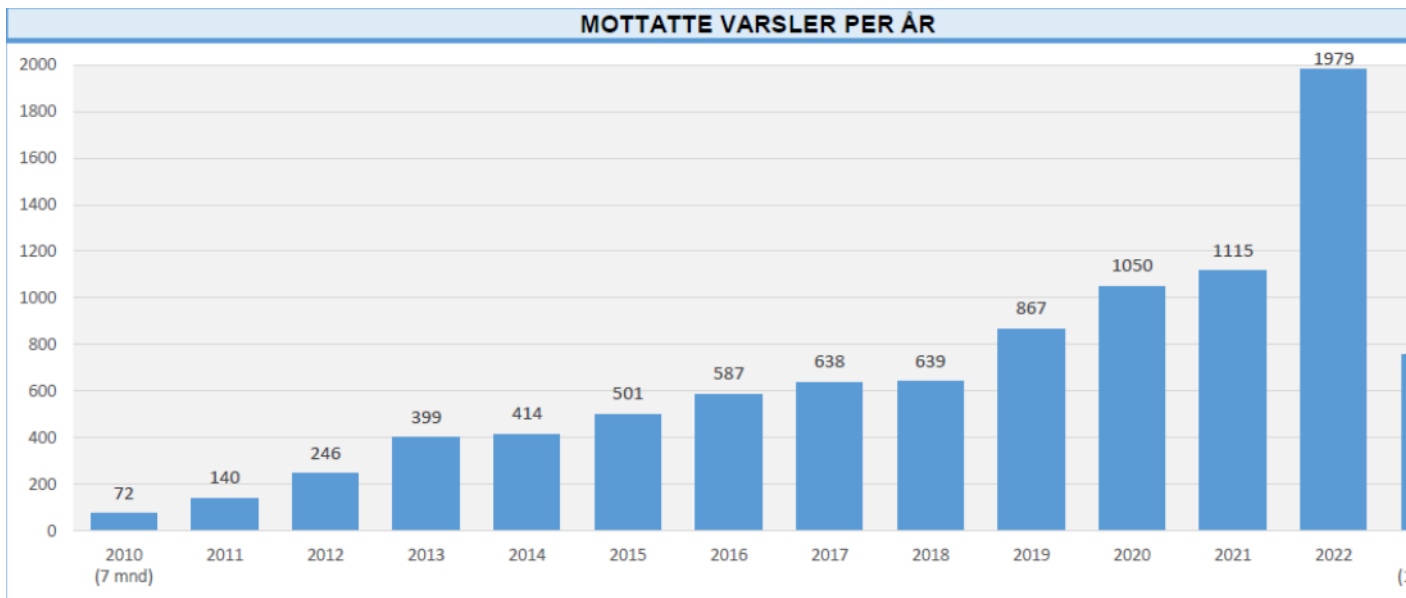
Helse Nord stiller krav til kvalitet i pasientbehandling og ønsker å etablere en god meldingskultur. Varsler til Statens helsetilsyn og avviksmeldinger for øvrig skal behandles seriøst og gi grunnlag for læring og forbedring. Alle helseforetakene i nord har system for formell hendelsesanalyse og hendelsesgjennomgang. Alvorlige hendelser blir regelmessig drøftet i regionalt fagsjefmøte med tanke på læringspunkter. Hendelser som er spesielt alvorlige blir tatt opp med helseforetakene i formelle oppfølgingsmøter. For øvrig har Helse Nord halvårslige møter med statsforvalterne i nord for utveksling av informasjon på systemnivå.

Bakgrunn

Alle virksomheter som yter helse- og omsorgstjenester har plikt til å varsle alvorlige hendelser til Statens helsetilsyn. Tilsynsmyndigheten skal i henhold til Spesialisthelsetjenesteloven §3-3a varsles omgående etter alvorlige hendelser som dødsfall og betydelig skade på pasient, der utfallet er uventet i forhold til påregnelig risiko.

Pasienter, brukere og nærmeste pårørende har en rett til å varsle Helsetilsynet om dødsfall og svært alvorlige skader etter hendelser som har sammenheng med helsehjelpen i den kommunale helse- og omsorgstjenesten eller i spesialisthelsetjenesten.

Antall varsler fra regionene

Figur 1 Varsel til Statens helsetilsyn samlet sett i Norge..

VarslForetakOmfattetAv	2020	2021	2022	2023	Totalt
spesialisthelsetjenesteloven i helseregion Midt-Norge	86	94	124	70	374
spesialisthelsetjenesteloven i helseregion Nord	76	80	104	32	292
spesialisthelsetjenesteloven i helseregion Sør-Øst	450	482	576	254	1762
spesialisthelsetjenesteloven i helseregion Vest	114	126	195	61	496
tannhelsetjenesteloven eller privat tannhelsetjeneste				1	1
Totalt	726	782	999	418	2925

Tabell 1: antall varsler fra de fire helseregionene og tannhelsetjenesten pr. 11.06.23

VarslForetak	2020	2021	2022	2023	Totalt
UNIVERSITETSSYKEHUSET NORD-NORGE HF	29	28	34	14	105
NORDLANDSSYKEHUSET HF	17	13	38	8	76
HELGELANDSSYKEHUSET HF	15	22	19	9	65
FINNMARKSSYKEHUSET HF	12	9	6	1	28
Totalt	73	72	97	32	274

Tabell 2: antall varsler fra HF i Helse Nord som falt innenfor varslingsplikten pr. 11.06.23

I tiden etter Covid-19 pandemien har antall varsler til Statens helsetilsyn fra hele helsetjenesten økt kraftig. Dette gjelder varsler etter alvorlige hendelser i den kommunale helse- og omsorgstjenesten og spesialisthelsetjenesten. Økningen av antall varsler innen spesialisthelsetjenesten har ikke vært like markert, men økte med om lag 30 % fra 2021 til 2022.

For foretaksgruppen Helse Nord var økningen 34 % etter at det har vært relativt stabilt etter 2018.

Selv om det er små tall, er det verd å merke seg en kraftig økning av antall varsel fra Nordlandssykehuset i 2022 sammenlignet med tidligere år, mens de andre sykehusforetakene hadde mindre endringer. Det kan være uttrykk for bedre meldekultur, men hvert helseforetak må gjøre en samlet vurdering av sine varsel med tanke på evt. nye trender som må følges opp.

Hendelser

TypeHendelse	2020	2021	2022	2023	Totalt
			8	7	15
Akutt livreddende behandling	8	3	4	1	16
Annet	6	5	12	4	27
Bruk av legemidler	2	2	3	1	8
Bruk av medisinsk utstyr	2	3	2		7
Drap / vold			2	1	3
Fall	2	3	1		6
Fødsel	4	4	9	1	18
Infeksjon	2	3	2		7
Intensivbehandling / overvåkning	2	4	3	2	11
Kirurgisk inngrep / operasjon	14	14	5	5	38
Medisinsk behandling	1	3	14	4	22
Medisinsk undersøkelse / diagnostikk	6	8	10	2	26
Overdose / intoks	7	2	2	1	12
Selv mord	13	14	14	2	43
Selv mordsforsøk / selvskading	4	4	6	1	15
Totalt	73	72	97	32	274

Tabell 3: type hendelser som er varslet i Helse Nord

FagomradeKategorier	2020	2021	2022	2023	Totalt
			10	7	17
Psykiatri/rus	31	24	34	8	97
Somatikk	41	47	53	17	158
Somatikk, Psykiatri/rus	1	1			2
Totalt	73	72	97	32	274

Tabell 4: Fordeling Psykiatri/rus og somatikk i Helse Nord

SkadegradPasient	2020	2021	2022	2023	Totalt
Usikkert	8	6	13	1	28
Svært alvorlig skade på annen forvoldt av pasient/bruker				1	1
Svært alvorlig skade	8	12	10	3	33
Kunne ført til svært alvorlig skade	5	5	8	2	20
Dødsfall	52	48	54	19	173
Annet			1		1
			1	5	6
Totalt	73	71	87	31	262

Tabell 5: Skadegrad på varsel i Helse Nord

Det er uventede dødsfall som er den hyppigste årsaken til at sykehusene sender varsel til Helsetilsynet. Deretter kommer svært alvorlige skader i forbindelse med undersøkelse og behandling. Fordelingen mellom psykiatri/rus (40%) og somatikk (60%) er tilsvarende landsgjennomsnittet.

Tallene fra 2022 viser ingen økende trend i forhold til selvmord og selvmordsforsøk sammenlignet med tidligere år.

I tidligere år dominerte varsel etter kirurgiske inngrep, mens statistikken fra 2022 viser en betydelig økning i varsel som omhandler medisinsk behandling. Nasjonalt er det også registrert en tydelig økning i antall varsel som omhandlet medisinsk behandling og undersøkelse. Det kan ha sammenheng med Covid-19 pandemien, men en skal være oppmerksom på at spesialisthelsetjenesten har fått en rekke nye potente medikamenter til disposisjon der effekt og bivirkninger ikke er fullstendig kartlagt.

Innen fødselsomsorg er det registrert flere varsel i 2022 sammenlignet med tidligere år. Den samme økningen registreres også nasjonalt. Perinataalkomiteéene følger opp disse hendelsene.

Det er grunn til å være spesielt oppmerksom på en mulig utvikling i innen medisinsk behandling og fødselsomsorg som kan sette pasientsikkerheten i fare.

Tilsynsmessig oppfølging

KonklusjonUtfallBeskrivelse	2020	2021	2022	2023	Totalt
				7	7
A – Avsluttet etter innledende undersøkelser	19	12	8	2	41
F – Helsetilsynet oversender saken til statsforvalteren	52	58	70	22	202
S – Helsetilsynet gjennomfører stedlig tilsyn	2		2		4
T – Helsetilsynet følger opp saken tilsynsmessig		1	4		5
UTGÅTT etter 10.03.2022: SEK – Sekundærmelding til annen meldeordning			3		3
Totalt	73	71	87	31	262

Tabell 6: Oppfølging fra Statens Helsetilsyn i Helse Nord.

De fleste sakene som blir varslet til Helsetilsynet, blir overført til statsforvalterne for videre oppfølging etter innledende undersøkelser. Helsetilsynet fant likevel grunn til å gjøre to stedlige tilsyn i nord i 2022 og videre tilsynsmessig oppfølging i ytterligere fire saker i Helse Nord deriblant flere saker knyttet til luftambulansetjenesten.

Administrerende direktørs vurdering

Helsetjenesten er avhengig av åpenhet og seriøst arbeid etter uheldige pasienthendelser for å dra lærdom og oppnå bedre pasientsikkerhet. Negativ oppmerksomhet etter uønskede pasienthendelser bidrar til redusert omdømme. Pasientene etterspør kvalitet, trygghet og respekt, når de skal velge sykehus i Helse Nord som sitt behandlingssted.

En sammenstilling på aggregert nivå viser at helseforetakene i nord har en stabil meldekultur. Det er en generelt økende trend med varsel til Statens helsetilsyn som nå omfatter både spesialisthelsetjenesten og primærhelsetjenesten, samt at pasient og pårørende nå har rett til å varsle om alvorlige hendelser.

Statistikken fra 2022 og fram til 11. juni 2023 viser en trend mot flere varsel som omhandler medisinsk behandling og fødselshjelp. Helse Nord skiller seg ikke fra resten av landet på dette området, men det enkelte sykehus må følge opp sine varsel på en betryggende måte.

Helse Nord har gjennom hele 2022 og så langt i 2023 arbeidet aktivt med å følge opp Helsetilsynets rapport om luftambulansetjenesten. Det er registrert nye varsel om uheldige hendelser i samband med akutt pasienttransport. De fire regionale helseforetakene planlegger nå en gjennomgripende endring av den medisinske lederstrukturen i luftambulansetjenesten som skal sikre pasientsikkerheten i tjenesten.

Utrykt vedlegg:

https://www.helsetilsynet.no/globalassets/opplastinger/tilsyn/varsel_enhet/statistikk_varselordning.pdf